

VRIJHEIDSPAD BREE - WEERT v.v. 23 KM.

VRIJHEIDSPAD ALS HERINNERING

Het 'Vrijheidspad' tussen Weert (NL) en Bree (B) herinnert in deze regio aan de beide wereldoorlogen. Op 21 september 2014 werden naast de Abeek bij grenspaal 160 de slachtoffers herdacht. Tevens werden de mensen geëerd die met gevaar voor eigen leven vluchtelingen geholpen hebben. Geholpen om over de grens te komen, bijvoorbeeld door het Stramprooierbroek. In de Grote Oorlog van zuid naar noord; in de Tweede Wereldoorlog van noord naar zuid. Een vlucht met veel onzekerheid en gevaar. Een 'Vrijheidspad' als een tocht langs herinneringen, een zoektocht naar veiligheid. Ook in 2014 zijn velen in de wereld op de vlucht vanwege oorlog, geweld, gevaar of discriminatie. Laat ook hen een pad naar vrijheid vinden.

VRIJHEIDSPAD BREE - WEERT V.V.

Dit is de langere tocht die je kunt starten op het Vrijthof in Bree, maar ook op de Markt in Weert. Via een 'zoektocht' van 23 kilometer kom je bij het veilige eindpunt. Het Vrijheidspad is ook te lopen in drie etappes, die in beide richtingen gevolgd kunnen worden.

WEERTER ETAPPE: van de Markt in Weert tot het Linjer Brökske over de Tungelroysche Beek (7,8 km).

ETAPPE STRAMPROY - ABEEK: van het Linjer Brökske tot de Voorste Luysmolen (9 km).

BELGISCHE ETAPPE: van de Voorste Luysmolen tot het Vrijthof in Bree (6,5 km).

Op sommige plaatsen kun je grote grazers tegenkomen. Blijf op een afstand.

Deze geheime vluchtroute is natuurlijk niet bewegwijzerd. Op bijgaande kaart is de situatie weergegeven zoals die was in de jaren veertig van de vorige eeuw! Zoek een veilige route, gebruikmakend van op de kaart aangegeven straatnamen, markante gebouwen en vooral eigen inzicht. Let op: sommige markante gebouwen zijn gewijzigd of zelfs verdwenen! Durf van het pad af te wijken, maar twijfel niet te lang op de Zevensprong! Niet voor niets stond dit grensgebied rond het Stramprooierbroek bekend vanwege smokkelaars en stropers!

colofon
 Stichting Dorpsraad Stramproy
 Plaatselijk Comité voor Heemkunde Stramproy
 Kaarttekening: Peter de Vries Cartografie
 Realisatie: DSW drukkerijencombinatie Stramproy Weert b.v.

'Vrijheidspad door het Stramprooierbroek'

VRIJHEIDSPAD VOSSEVEN - MARIAHOF

Deze route van 8 kilometer kan gestart worden bij het Vosseven, Lochtstraat 28 in Stramproy of bij Natuur.huis Mariahof, Mariahofstraat 51 in Bree en is in beide richtingen te volgen. Na een tocht over smalle drassige paden en langs de Abeek kom je weer veilig terug bij de startplek. Je maakt onderweg kennis met het geheimzinnige Stramprooierbroek en de grote vijvers van Mariahof en de Luysen. Zonodig kun je schuilen in één van de vogelkijkhutten. Kijk dus goed uit!

Franse vluchtelingen komen aan in Stramproy in oktober 1918

EEN GROTE EIK EN DE REUZENZWAM

De grote eik stond al in de 19e eeuw langs de Zuid-Willemsvaart ter hoogte van Caelen, tussen Weert en Nederweert. Maar de boom werd getroffen door blikseminslag. De conditie verminderde sterk en in 2014 werd bij de voet van de boom de reuzenzwam aangetroffen, een parasiet. Op 27 augustus 2014 werd hij geveld om gevaar voor het verkeer door vallende takken te voorkomen. De stam werd getransporteerd naar de Grensweg in Stramproy en daar over de Abeek gelegd. Op de plaats waar in het verleden een eenvoudige oversteek over de beek lag tegenover het 'Gravekruis'. In de Tweede Wereldoorlog maakten onderduikers, piloten en andere vluchtelingen gebruik van deze oversteek om via het Stramprooierbroek naar België en verder te geraken. De eik steunt op de noordelijke oever in Nederland. Het andere uiteinde ligt aan de Belgische zijde. De Abeek vormt hier immers sedert 1843 de landsgrens.

EEN EIGENZINNIG LANDSCHAP

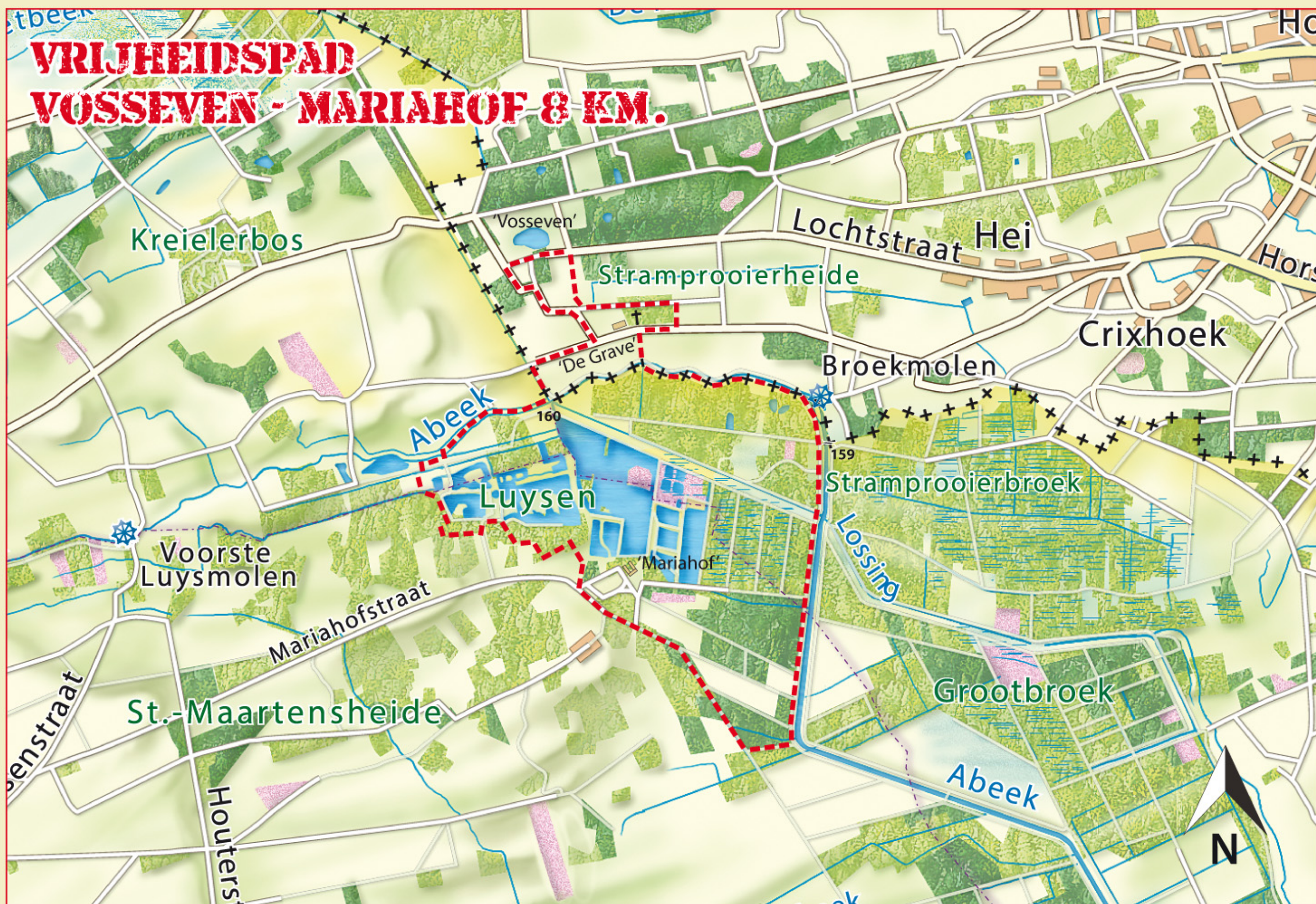

Kempen~Broek ligt in de zogenaamde Vlakte van Bocholt aan de noordoostrand van het Kempens Plateau. Verschillende beken vloeien hier van het plateau samen in de vlakte waardoor een nat en moerasig gebied ontstond. Een aantal hoger gelegen droge zandruggen steken hier boven uit.

Omwoners van het broek ontgonnen de meer toegankelijke randzones voor hun levensonderhoud. Gevolg: een gevarieerd landschap dat nat afwisselt met droog, open met gesloten, natuur met cultuur.

GRENZELOZE BELEVENIS

Bezoekers kunnen heel wat beleven in Kempen~Broek. Wandelaars, fietsers, ruiters, menbers en mountainbikers kunnen via bewegwijzerde routes op hun eigen tempo genieten van het landschap, de natuur, de cultuurelementen en de rust. Kempen~Broek is bij natuurliefhebbers gekend om zijn zeldzame planten en dieren.

EEN HUIS MET KAMERS

Het bijzondere en afwisselende landschap in Kempen~Broek bestaat uit meerdere, aan elkaar grenzende delen. Precies zoals een huis met kamers. Elke kamer heeft wat te bieden en straalt een eigen sfeer uit: bos, moeras, weiland, beekvallei Elke kamer heeft zijn deur, een plek waar iets extra's te beleven valt, zoals de Voorste Luys-molen (Sint-Maartensheide), Mariahof (de Luysen), de Smeetshoeve (Smeetshof) en het Natuur- en Milieucentrum De IJzeren Man (Weert). Vanaf deze trekpleisters start je ontdekkingsocht.

DOMEIN MARIAHOF

Op de topografische kaart van 1902 stonden al twee gebouwen van de boerderij Mariahof. De Antwerpenaar Rubens liet rond 1939 aan de noordzijde vijvers aanleggen om te kunnen jagen op waterwild. Het water komt van de hoger gelegen Abeek en vloeit weg via de lager gelegen gegraven Lossing. De vijvers zijn vanaf 1969 door de heer Vermeulen uit Mol omgevormd tot een waardevol vogelgebied. In 2012 werden de gebouwen ingericht als Natuureducatief centrum Mariahof, één van de toegangspoorten van het grensoverschrijdende landschap Kempen~Broek.

DE LUYSEN

De naam Luysen verwijst naar het Oost-Nederlandse woord lues (riet). Vanaf 1965 werden ter plaatse van het bestaande moeras visvijvers, zwemgelegenheid en kampeerterrain aangelegd met de naam 'de Luysen'. Ook dit vijvercomplex betreft zijn water van de Abeek, alsmede van de Eek. Vanwege het ontbreken van de benodigde

Vijvers Mariahof

vergunningen moesten de gebouwen en werken van recreatiecentrum 'de Luysen' uiteindelijk worden afgebroken. Dit gebeurde tussen 1981 en 1999. Daarna zijn de vijvers omgevormd tot een open water- en moerasgebied. Inmiddels vormen de wateren van 'de Luysen' en 'Mariahof' een topvogelgebied in Vlaanderen. Onder andere roerdomp, snor, houtsnip en watersnip broeden er. De visarend en de grote zilverreiger overwinteren hier of vinden er een pleisterplaats. Verder is deze omgeving één van de soortenrijkste libellengebieden van Vlaanderen. De zeldzame grote oeverspin en de kleine parelmoervlinder komen er voor.

ABEEK OF MOLENBEEK

De Abeek ontspringt op het Kempisch plateau even ten zuidwesten van Meeuwen en mondt uit in de Maas. De beek voorzag wel 16 molens van energie en werd om die reden ook Molenbeek genoemd. Ook de stad Weert was eeuwenlang afhankelijk van de Abeek voor stromend water via de gegraven Weerterbeek. Dat heeft overigens wel de nodige conflicten opgeleverd. Door de rond 1865 met de schop gegraven Lossing veranderde er veel rond de Abeek. Op een bepaald stuk loopt het water van de Abeek bijvoorbeeld door de Lossing en omgekeerd. Door kanalisatie midden vorige eeuw kwamen meerdere molens zonder water te staan, maar niet de Broekmolen en de Voorste Luysmolen. Zij hielden hun molenrecht. In de huidige tijd komt de ecologische functie van de beek steeds meer op de voorgrond.

STRAMPROOIERBROEK

Het Stramprooierbroek wordt gevormd door voormalige moerasgronden die deels ontgonnen zijn. De Abeek vloeide hier in het verre verleden in een kom en was plaatselijk tot één kilometer breed. Rond 1870 werd het gebied grotendeels drooggelegd door de aanleg van een afwateringskanaal, de Lossing. Nu bestaat het natuurgebied uit elzenbroekbossen, wilgenstruwelen, open moeraszones, natte graslanden, eikenbossen en enkele heiderestanten. Inmiddels wordt het water meer opgehouden onder andere door stuwen. Dit maakt de weg vrij voor de verdere ontwikkeling van het zuur laagveen met zeldzame soorten als de grote boterbloem en mattenbies. Ook voor de dagvlinders (bont dikkopje, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder) en libellen is het een bijzonder gebied.

CONFLICTEN OVER 'T BROEK

Eeuwen lang haalden de omwonenden van het Stramprooierbroek er voor eigen gebruik turf, geriefhout, rissen, strooisel, gras, hooi en eikels. Het betroffen 'gemene' (gemeenschappelijke) gronden waarop de mensen van Bree, Beek, Gerdingen, Molenbeersel en Stramproy bepaalde rechten hadden. In Vlaanderen wordt overigens vaak Stramprooierbroek geschreven en gesproken. Omdat de grenzen niet overal zo duidelijk waren gaf dat gebruik meermaals aanleiding tot twisten en rechtspraak. Je kunt zelfs zeggen dat er eeuwenlang conflicten zijn geweest over het 'questieus' broek met soms geweld tot gevolg. Grensstenen werden in het geniep verplaatst en gestoken turf van andere dorpen werd in brand gestoken. In 1839 werd de grens tussen België en Nederland door het onstreden gebied getrokken. Het broek ligt sedert die tijd in België terwijl Stramproy aan Nederland werd toebedeeld. Daarmee werd het nog lastiger, omdat het Urlobroek (deel van het Stramprooierbroek) aan het Belgische Beek werd toegewezen. De Stramproyenaren gaven echter niet graag toe! Anno 2014 zijn er nog steeds percelen grond in het (Belgische) Stramprooierbroek die in eigendom zijn van de voormalige gemeente Stramproy. Ook een aantal paden en wegen in 't Broek' zouden eigendom zijn van de gemeente Weert. Inmiddels is de economische waarde van de broekgronden natuurlijk gering. Er is bereidheid om deze 'Roojer' grond in eigendom over te dragen aan een natuurorganisatie. Toch nog eens goed overdenken of verkoop wijs is. Wat zouden onze voorouders er van vinden? En blijft na verkoop de naam Stramprooierbroek gehandhaafd? Of was het Stramprooierbroek?

VLUCHTEN DOOR HET STRAMPROOIERBROEK

In de Eerste Wereldoorlog werden België en Nederland gescheiden door een draadversperring. In het Stramprooierbroek werd deze 'elektrische draad' langs de Lossing geplaatst. De draad aan houten palen moest voorkomen dat veel mensen zouden uitwijken naar het neutrale Nederland. Desondanks zijn een groot aantal Belgen in Nederland opgevangen als vluchteling. Vanwege onbekendheid met elektriciteit zijn er ook slachtoffers

GEDENKTEKEN BIJ GRENSPAAL 160

'Vluchten, Vrijheid, Vrede'

een hoofd naar beneden gericht ...
voor hen die niet konden vluchten,
een hoofd met de blik vooruit ...
voor hen die vluchtelingen naar de vrijheid brachten,
een vogel ... voor hen die in vrijheid leven ...
... en op wie de plicht rust vrede te bestendigen

Het gedenkteken werd vervaardigd door kunstenaressen Els Maes-Verdonschot en onthuld op 21 september 2014. 70 jaar na de bevrijding van de Tweede Wereldoorlog, 100 jaar na het begin van de Eerste Wereldoorlog en 175 jaar na de deling van Limburg door een landsgrens. Daar waar twee landen, twee Limburgen en vier gemeenten samenkomen en waar in beide wereldoorlogen tientallen vluchtelingen de weg naar de vrijheid vonden.

Topografische kaart 1928: Grenspaal 160, woning/café 'de Grave', Gravekruis met ten zuiden daarvan oversteek over de Abeek naar het Stramprooierbroek.

gevallen bij de draadversperring. In de Tweede Wereldoorlog zijn tientallen vluchtelingen geholpen om via het Stramprooierbroek in België, Frankrijk en Spanje te komen. Het betrof piloten, verzetsstrijders, joden en andere onderduikers. Bij de route door het 'Broek' vervulde het café 'de Grave' van de familie Verkennis een belangrijke rol. Door een samenwerking met onder andere priesterleraar C. Brummans van het Bisschoppelijk College in Weert wist men velen in het diepste geheim over de grens te helpen naar Mariahof in Bree. Het is duidelijk dat men hierbij een groot risico liep! Op 7 november 1943 werd een inval gedaan op de Emmasingel in Weert, waarbij een onderduiker werd aangehouden. Brummans was tijdig gewaarschuwd en dook onder in Leiden.

Voormalig café en woning 'de Grave'

Met dank aan:

Stichting ARK Natuurontwikkeling
Stichting Roojer Dorpsfonds
Gemeente Weert
Gemeente Bocholt
J. Beljaars
Drukkerij DSW Stramproy